

บทที่ 8

การเปรียบเทียบโครงเรื่อง 4 ประเภท

เรื่องเล่าที่ได้นำมาศึกษาเปรียบเทียบกันในงานวิจัยการศึกษาการวางโครงเรื่องเล่าของกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆคือ กลุ่มเรื่องเล่าที่มาจากประสบการณ์ตรง และกลุ่มเรื่องเล่าที่มาจากประสบการณ์อ้อม ซึ่งลักษณะเด่นที่แยกเรื่องเล่าทั้ง 2 กลุ่มออกจากกันก็คือ ลักษณะของการดำเนินเรื่อง โดยเรื่องเล่าประสบการณ์ตรงจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และการเรียงลำดับของเวลา (time based) โดยมีรูปภาพแสดงเวลาอย่างชัดเจน ขณะที่เรื่องเล่าประสบการณ์อ้อมจะแสดงให้เห็นถึงการดำเนินเรื่องตามต้นฉบับเดิม (story based) ซึ่งตัวละครจะดำเนินไปภายใต้เหตุการณ์และเวลาเช่นเดียวกับเรื่องเล่าประสบการณ์ตรง แต่รูปภาพแสดงเวลาในเรื่องเล่าประสบการณ์อ้อมมักจะไม่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด อย่างไรก็ตามลักษณะดังกล่าวไม่ได้ส่งผลให้การวางโครงเรื่องของเรื่องเล่าทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกัน เนื่องจากหลังจากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โครงเรื่องทั้ง 4 ประเภทแล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการวางโครงเรื่องแต่ละประเภทที่ค่อนข้างจะคล้ายกันมาก

8.1 การเกริ่นนำ

การเกริ่นนำถือเป็นส่วนสำคัญของการวางโครงเรื่องเล่าประสบการณ์ ผู้เล่าจะพยายามให้ข้อมูลว่าสิ่งที่กำลังจะเล่านี้พูดถึงอะไร เกิดขึ้นที่ไหนอย่างไร โดยผู้เล่าแต่ละคนจะมีวิธีการเกริ่นนำที่แตกต่างกันไป ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน เพราะแต่ละคนจะพยายามดึงดูดให้ผู้ฟังสนใจในสิ่งที่ตนกำลังจะเล่า อาจใช้วิธีการแนะนำตัวเอง การแสดงทัศนคติต่อสถานที่ และตัวละคร

ในการวางโครงเรื่องเล่าประวัติส่วนตัว สิ่งแรกที่คุณเล่าทุกคนต้องกระทำคือ การแนะนำตัว โดยเนื้อหาจะเริ่มจาก ชื่อ วัน เดือน ปีเกิด อายุ ที่ น้อง ในผู้เล่าบางคนอาจรวมถึงพ่อแม่และที่อยู่ แต่ส่วนใหญ่จะไม่นำมากล่าวถึง เรื่องราวจะเริ่มจากปัจจุบันเป็นหลักคือ ตอนนี้ศึกษาอยู่ที่ใด และค่อยนำผู้ฟังเข้าสู่เรื่องราวอื่นๆต่อไป จากการศึกษาพบว่าการเกริ่นนำเรื่องเล่าประวัติส่วนตัวจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ ชื่อ, วัน เดือน ปีเกิด, ที่อยู่, ครอบครัว (กล่าวถึงมากน้อยขึ้นอยู่กับความสนิทสนม) และสถานภาพในปัจจุบัน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 5 นี้สามารถพบในตัวอย่างทั้งหมด แต่ละตัวอย่างจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบข้างต้นไม่น้อยกว่า 3 องค์ประกอบ

การเกริ่นนำในการวางโครงเรื่องของเรื่องเล่าภาพยนตร์มีความแตกต่างกันไปในผู้เล่าแต่ละคน ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ผู้เล่าอาจจะเริ่มต้นเรื่องด้วยการแนะนำภาพยนตร์ที่ตนจะเล่าว่าเกี่ยวกับเรื่องอะไร ทำไมถึงนำมาเล่า ขณะที่ผู้เล่าอีกคนจะเริ่มเรื่องจากการแนะนำตนเองแก่ผู้ฟังซึ่งพบจำนวนน้อย เนื่องจากเรื่องเล่าภาพยนตร์ไม่มีความเกี่ยวข้องกับตัวผู้เล่า จึงไม่มีการแนะนำตัว แต่จะมีการแสดงทัศนคติเพื่อดึงดูดให้ผู้ฟังสนใจเรื่องที่ตนจะเล่า นอกจากนี้การเกริ่นนำอาจไม่ปรากฏในเรื่องเล่าภาพยนตร์เลยก็ได้ โดยผู้เล่าจะเล่าโดยเข้าสู่เนื้อหาของเรื่องทันที

การเกริ่นนำในการวางโครงเรื่องของเรื่องเล่านิทานจะปรากฏดังนี้ ผู้เล่าบอกกับผู้ฟังว่าจะมาเล่าเรื่องใด อาจจะกล่าวถึงว่าผู้ฟังจะได้ข้อคิดได้จากเรื่องที่ฟัง และบอกถึงแหล่งที่มาของเรื่อง นอกจากนี้ผู้เล่าจะนำผู้ฟังเข้าสู่โลกของนิทานด้วยคำพูดที่ว่า *กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว* และต่อด้วยการนำเสนอฉาก เหตุการณ์ หรือตัวละคร โดยไม่ปรากฏการเกริ่นนำ

8.2 การนำเสนอบริบทตัวละคร เวลา และสถานที่

8.2.1 ตัวละคร

เรื่องเล่าประสบการณ์จะมีตัวละครปรากฏในเรื่องหรือไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการมีส่วนร่วมต่อเหตุการณ์ของตัวละคร ตัวละครจะถูกอ้างถึงเมื่อผู้เล่าเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงเนื่องจากตัวละครนั้นเป็นผู้ทำให้เรื่องเล่าดำเนินต่อไป หรือมีส่วนสำคัญทำให้เนื้อเรื่องเปลี่ยนแปลงไป

ในการวางโครงเรื่องเล่าประวัติส่วนตัว ตัวละครที่ถูกนำเสนอจะประกอบไปด้วยตัวผู้เล่าซึ่งถือเป็นตัวละครหลักในการดำเนินเรื่อง และตัวละครที่แวดล้อมตัวผู้เล่าเช่น พ่อ แม่ พี่น้อง อาจารย์ เพื่อน และสัตว์เลี้ยง โดยตัวละครเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นขอบเขตในการอธิบายการวางตัวละครในเรื่องเล่าประวัติส่วนตัวว่าควรประกอบไปด้วยตัวละครใดบ้าง แต่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าตัวละครใดควรจะปรากฏตอนใดในเรื่องเล่า โดยอาจจะปรากฏในทุกส่วนหรือเพียงบางส่วนของเรื่องเล่าก็ได้ นอกจากนี้พบว่าตัวละครจะมีการเพิ่มเติมหรือถอดออกเมื่อช่วงอายุของผู้เล่าเปลี่ยนไป หรือมีเหตุการณ์สำคัญสำหรับผู้เล่าเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งของชีวิต เช่น อุบัติเหตุ ตัวละครเช่น หมอ หรือพยาบาลก็จะเพิ่มเข้ามา ดังนั้นการเกิดของตัวละครจึงมีการเกิดได้ 2 แบบ คือ ตัวละครที่สนิทสนมกับผู้เล่าและตัวละครที่เกิดขึ้นภายใต้เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

ส่วนในเรื่องเล่าภาพยนตร์ตัวละครคือสิ่งที่ผู้เล่าให้ความสนใจมากที่สุด โดยเฉพาะตัวละครหลักของเรื่อง เช่น พระเอก นางเอก และตัวร้าย ซึ่งจะปรากฏในภาพยนตร์ทุกเรื่อง ดังนั้นการนำเสนอตัวละครของเรื่องส่วนใหญ่จะปรากฏพร้อมกับการดำเนินเรื่องตามต้นฉบับเดิม โดยผู้เล่าส่วนใหญ่ไม่สามารถจำชื่อตัวละครได้ก็จะขอใช้คำว่า ตัวเอก พระเอก นางเอก หรือตัวร้าย ในการดำเนินเรื่องแทนชื่อตัวละคร

ในเรื่องเล่านิทาน ตัวละครก็ถือเป็นหัวใจหลักของเรื่อง โดยเฉพาะตัวละครหลักของเรื่อง เช่น พระเอก นางเอก และตัวร้าย ซึ่งจะปรากฏในนิทานทุกเรื่อง โดยตัวละครจะทำหน้าที่ดำเนินเรื่องและจะทำให้เรื่องราวพัฒนาไปภายใต้เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง การวางบริบทตัวละครที่พบในเรื่องเล่านิทานส่วนใหญ่จะปรากฏตามต้นฉบับนิทานเดิม แต่ถ้าผู้เล่าแต่งเรื่องหรือเสริมสิ่งต่างขึ้นเอง ผู้เล่าก็จะมีอิสระในการกำหนดทิศทางเรื่องเล่าของตนเองคล้ายกับการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ตรง

8.2.2 เวลาและสถานที่

ในเรื่องเล่าประสบการณ์บริบทสถานที่ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ เนื่องจากเรื่องเล่าส่วนใหญ่จะเป็นการไปท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ โดยการนำเสนอสถานที่ของผู้เล่าจะเป็นไปตามลำดับก่อนหลังตามแต่ประสบการณ์ของผู้เล่าแต่ละคน หรือก็คือเรียงลำดับตามเวลา

การกล่าวถึงบริบทสถานที่ในเรื่องเล่าประวัติส่วนตัวจะประกอบด้วย สถานที่ที่เป็นที่คุ้นเคยของผู้เล่าเป็นอย่างดี มักเป็นสถานที่ที่ล้อมรอบตัวผู้เล่าที่ผู้เล่าดำเนินชีวิตอยู่เป็นประจำ เช่น บ้าน โรงเรียน และมหาวิทยาลัย ซึ่งแม้ว่าในชีวิตจริงผู้เล่าอาจได้มีโอกาสไปตามสถานที่ต่างๆ แต่ก็จะไม่มีการกล่าวถึง ยกเว้นสถานที่นั้นมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นและผู้เล่าจำเป็นต้องกล่าวถึง โดยในการนำเสนอบริบทสถานที่จะถูกนำเสนอเพื่อบอกว่าในช่วงเวลานั้นผู้เล่าอยู่ในสถานที่ใด เพื่อให้ผู้ฟังทราบว่าเรื่องเล่ามีฉากหลังเป็นสถานที่ใด โดยในการกล่าวนั้นจะไม่มีการบรรยายสถานที่และสามารถปรากฏในทุกส่วนของเรื่องเล่า ขึ้นอยู่กับผู้เล่าว่าจะมีการดำเนินเรื่องอย่างไร โดยมีลำดับการดำเนินเรื่องตามเวลา ก่อนหลังตามประสบการณ์ พบได้ชัดเมื่อผู้เล่ามีการเล่าเกี่ยวกับการศึกษา

ส่วนในเรื่องเล่าภาพยนตร์ บริบทสถานที่ก็มีลักษณะเหมือนกับบริบทตัวละคร ที่ถูกกำหนดโดยตัวบทภาพยนตร์ โดยส่วนใหญ่ผู้เล่าจะไม่นำมากกล่าวถึง นอกจากสถานที่นั้นจะมีเหตุการณ์สำคัญของเรื่องเกิดขึ้นซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวละครในเรื่อง หรือทำให้การดำเนินเรื่อง

พัฒนาไปสู่ปมปัญหา หรือการคลี่คลายเรื่อง ซึ่งพัฒนาไปตามลำดับของเวลาตามเนื้อเรื่อง บริบทสถานที่ที่จะถูกนำเสนอเพียง 2 รูปแบบ คือ สถานที่ที่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวละครหรือการดำเนินเรื่อง และสถานที่นั้นเป็นสถานที่หลักในการดำเนินเรื่อง โดยรวม

บริบทเวลาและสถานที่ในเรื่องเล่านิทานมีลักษณะเหมือนกับบริบทตัวละคร ที่ถูกกำหนดโดยต้นฉบับนิทาน ยกเว้นเรื่องที่มีผู้เล่าแต่งขึ้นเองผู้เล่าก็จะเป็นผู้กำหนดเอง อย่างไรก็ตามนิทานส่วนใหญ่จะไม่มีกล่าวถึงบริบทสถานที่ โดยนิทานบางเรื่องอาจจะไม่ปรากฏบริบทสถานที่เลยก็ได้ เพราะบริบทสถานที่ที่จะถูกกล่าวถึงเมื่อสถานที่นั้นเป็นสถานที่หลักในการดำเนินเรื่อง โดยรวมทั้งหมด หรือสถานที่ที่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวละครหรือการดำเนินเรื่อง โดยเรื่องเล่าก็จะพัฒนาไปตามลำดับเวลาของเรื่อง

8.3 เหตุการณ์และการดำเนินเนื้อเรื่อง

การดำเนินเรื่องในเรื่องเล่าประสบการณ์ส่วนใหญ่จะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การดำเนินเรื่องโดยใช้การเรียงลำดับของเวลาและสถานที่ สำหรับเรื่องเล่าที่เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยว และการดำเนินเรื่องโดยใช้การเรียงลำดับเวลาและเหตุการณ์ สำหรับเรื่องเล่าประสบการณ์แบบอื่นขึ้นอยู่กับว่าเรื่องที่จะเล่านั้นเกี่ยวข้องกับอะไร ในการเล่าเรื่องประสบการณ์ผู้เล่ามักจะไม่นำถึงเหตุการณ์ เนื่องจากเนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้เหตุการณ์ใหญ่เพียง 1 เหตุการณ์ เช่น การท่องเที่ยว ความประทับใจ หรืออุบัติเหตุ โดยในเรื่องเล่าประสบการณ์ที่ดำเนินเรื่องภายใต้การบรรยายสถานที่ จึงไม่ค่อยพบเหตุการณ์ในเนื้อเรื่อง แต่อาจถูกเสริมเข้ามาเพื่อเพิ่มข้อมูลให้ผู้ฟัง หรือผู้เล่าเห็นว่าเหตุการณ์นั้นมีความสำคัญต่อเนื้อเรื่อง โดยจะปรากฏระหว่างการดำเนินเรื่อง

วิธีการดำเนินเรื่องในเรื่องเล่าประวัติส่วนตัวเนื้อเรื่องหลักจะเกี่ยวกับการศึกษา โดยรูปแบบการดำเนินเรื่องแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การดำเนินเรื่องโดยใช้การเรียงลำดับของเวลา เหมือนกับการเล่าเรื่องประสบการณ์ โดยผู้เล่าจะเริ่มเล่าจากชีวิตในวัยเด็กเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และเมื่อช่วงเวลาใดเกิดเหตุการณ์ที่ผู้เล่าให้ความสำคัญผู้เล่าก็จะเล่าเหตุการณ์นั้นเสริมเข้ามา และการดำเนินเรื่องโดยแบ่งเป็นหัวข้อ เป็นการผสมกันระหว่างการดำเนินเรื่องแบบเรียงต่อกันของเวลาและหัวข้อคือ เมื่อผู้เล่าบอกเล่าเกี่ยวกับการศึกษาของตนก็จะมี การเรียงลำดับเวลา ขณะที่การเล่าแบบแยกเป็นหัวข้อมักจะมีเนื้อหาในแต่ละหัวข้อไม่มากนัก หัวข้อที่นำมาเล่าขึ้นอยู่กับว่า

ผู้เล่ามีการตีความหมายและขอบเขตของประวัตินั้นตัวอย่างไร แสดงให้เห็นว่าการเล่าเรื่อง ประวัตินั้นตัวไม่มีขอบเขตเนื้อหาที่แน่นอน แต่ก็จะมีส่วนที่ขาดไม่ได้คือ เรื่องราวประวัติการศึกษา เหตุการณ์จะปรากฏเมื่อผู้เล่ามีความผูกพันหรือฝังใจกับเหตุการณ์นั้นไม่ว่าจะดีหรือไม่ก็ตาม เมื่อ ดำเนินเรื่องถึงช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์นั้น ผู้เล่าก็จะแทรกเหตุการณ์เข้าไป หรือนำมาเสริมใน ตอนท้ายหลังจากเล่าเรื่องหลักจบ

การดำเนินเรื่องของเรื่องเล่าภาพยนตร์จะพัฒนาไปตามความสัมพันธ์ของตัวละครใน เหตุการณ์ โดยเหตุการณ์เหล่านั้นจะต้องมีการเรียงลำดับที่ถูกต้องตามบทภาพยนตร์เดิม เพื่อ ถ่ายทอดเนื้อหาได้ตามต้นฉบับเดิม ซึ่งเหตุการณ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในเรื่องเล่าภาพยนตร์ เนื่องจากแต่ละเหตุการณ์จะทำหน้าที่ในการพัฒนาเรื่องเล่า พัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละคร ทำให้ เนื้อเรื่องพัฒนาไปสู่ปมปัญหา จุดตึงเครียด และการคลี่คลายตามลำดับ หรือเรียกว่าทำหน้าที่ใน การดำเนินเรื่องนั่นเอง ผู้เล่าจำเป็นต้องเรียงลำดับเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องตามต้นฉบับของภาพยนตร์ นั้นๆ ไม่สามารถจะสลับเหตุการณ์ไปมาได้

เรื่องเล่านิทานจะดำเนินเรื่องโดยใช้ความสัมพันธ์ของตัวละครในแต่ละเหตุการณ์ หรือดำเนิน เรื่องตามต้นฉบับนิทานเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวละครและเหตุการณ์ ยกเว้นนิทานที่ผู้เล่า แต่งขึ้นเอง โดยหยิบยืมโครงร่างเดิมมาแต่เปลี่ยนในส่วนของตัวละคร ซึ่งเหตุการณ์ในเรื่องเล่า นิทานบริบทเหตุการณ์ก็เป็นส่วนสำคัญเช่นเดียวกับในเรื่องเล่าภาพยนตร์ เนื่องจากแต่ละ เหตุการณ์ทำหน้าที่ในการพัฒนาเรื่องเล่า พัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละคร ทำให้เนื้อเรื่องพัฒนา ไปสู่ปมปัญหา จุดตึงเครียด และการคลี่คลายตามลำดับ เหตุการณ์จะถูกนำมาเรียบเรียงอย่างเป็น เหตุเป็นผล ผู้เล่าไม่สามารถจะเล่าโดยขาดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งได้ โดยผู้เล่าจะต้อง เรียงลำดับเหตุการณ์ตามต้นฉบับนิทานนั้น

8.4 การแสดงทัศนะ

การแสดงทัศนะเป็นส่วนที่พบมากในการเล่าเรื่องเล่าประสบการณ์ ทำหน้าที่ในการ บรรยายเนื้อเรื่องและเพิ่มสีสันให้กับเนื้อเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังสนใจ โดยผู้เล่าจะแสดงทัศนะเพื่อบอก ความคิดและความรู้สึกของตนที่มีต่อตัวละครและสถานที่

ในเรื่องเล่าประวัติส่วนตัวมักจะเป็นการแสดงทัศนะเกี่ยวกับความชอบส่วนตัว การใช้ชีวิต ในวัยเด็ก เป้าหมายในอนาคต โดยสามารถพบในทุกส่วนของเรื่องเล่าในเรื่องเล่าประสบการณ์ตรง ทั้ง 2 ประเภท จะเห็นว่าการแสดงทัศนะถือเป็นใจความหลักที่ซับซ้อนมาก โดยในเรื่องเล่า ประสบการณ์ตรงจะประกอบด้วย 2 ส่วนคือ สิ่งที่เป็นความจริง เช่นข้อมูลหลักของเรื่องต่างๆ และ ทัศนะ เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้เล่าเป็นสำคัญ

การแสดงทัศนะเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเล่าเรื่องเล่าภาพยนตร์ แต่จะไม่มีผลสำคัญต่อ เนื้อเรื่องเหมือนในเรื่องเล่าประสบการณ์ตรง การเล่าเรื่องเล่าภาพยนตร์ทัศนะทำหน้าที่ในบอกให้ ผู้ฟังรับรู้ถึงทัศนะของผู้เล่าเกี่ยวกับภาพยนตร์ ตัวละคร เหตุการณ์ในเรื่อง รวมถึงแสดงความไม่ แน่ใจในสิ่งที่ตนกำลังเล่าผ่านรูปภาพ เช่น *อะไรอย่างนี้ ประมาณนี้* เป็นต้น หากขาดส่วนของ ทัศนะก็ไม่ทำให้เนื้อหาของเรื่องเปลี่ยนไป

การแสดงทัศนะของผู้เล่าในเรื่องเล่านิทานเป็นการแสดงทัศนะบอกเล่าความรู้สึกของผู้เล่าต่อ การกระทำของตัวละครในเรื่อง ไม่ค่อยปรากฏพบในเรื่องเล่านิทาน อาจจะได้พบได้ในการเกริ่นนำ เพื่อเชิญชวนผู้ฟัง และตอนจบเรื่องเพื่อบอกว่าผู้ฟังได้รับสิ่งใดจากเรื่องที่ฟัง แต่จะพบได้น้อยใน ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง

8.5 ปมปัญหาและการคลี่คลายเรื่อง

จุดเด่นของเรื่องหรือจุดที่สำคัญที่สุดของเรื่อง คือลักษณะการดำเนินเนื้อเรื่องจนถึงจุดที่มี การพลิกผันหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงของเนื้อเรื่องหรือตัวละครใดตัวละครหนึ่ง ลักษณะของปม ปัญหาที่เป็นจุดเด่นของเรื่องพบในเรื่องเล่าประสบการณ์ที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุเท่านั้น โดยจะไม่พบใน เรื่องเล่าประสบการณ์ท่องเที่ยวเพราะในเรื่องเล่าประสบการณ์ท่องเที่ยวมีการเดินเรื่องระนาบ เดียวกันตลอดทั้งเรื่อง เป็นการให้ข้อมูลกับผู้ฟัง แต่ในเรื่องเล่าอุบัติเหตุให้ความสำคัญกับข้อมูล ที่ว่าเกิดอะไรขึ้นในเหตุการณ์นั้น และตัวละครเป็นอย่างไร

ในเรื่องเล่าประวัติส่วนตัวส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่มีการเดินเรื่องในระนาบเดียวกันจาก ช่วงเวลาหนึ่งสู่อีกช่วงเวลาหนึ่ง การจบเรื่องไม่ใช่หมายถึงสิ้นสุดการดำเนินชีวิตของผู้เล่าและไม่มี สาเหตุที่จะนำไปสู่ปมปัญหา อีกทั้งเนื้อเรื่องยังถูกแบ่งเป็นหัวข้อต่างๆ ทำให้ไม่ค่อยปรากฏพบปม ปัญหาและการคลี่คลายในเรื่องเล่าประเภทนี้ ยกเว้นถ้ามีเหตุการณ์เด่นที่สามารถแยกออกมาเป็น

เรื่องย่อยเล็กๆ 1 เรื่องในระหว่างการดำเนินเรื่อง ก็อาจจะสามารถพบส่วนที่เป็นปมปัญหาและการคลี่คลายได้ แต่จากข้อมูลพบเพียง 1 เรื่องเท่านั้น

สำหรับเรื่องเล่าภาพยนตร์ การดำเนินเรื่องไปสู่ปมปัญหาก็คือการลำดับเหตุการณ์การพัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละคร โดยลักษณะการวางปมปัญหาและการคลี่คลายของผู้เล่าจะมีลักษณะเช่นเดียวกับบทภาพยนตร์เดิม แต่ก็จะมีลักษณะที่ผู้เล่าบอกถึงข้อมูลสำคัญของเรื่องขึ้นมาในระหว่างเหตุการณ์ แต่ก็ยังคงมีการเรียงลำดับเรื่องตามต้นฉบับเดิม

ในเรื่องเล่านิทานเหมือนกับการลำดับเหตุการณ์ในเรื่องเล่าภาพยนตร์ คือ ผู้เล่าจะเล่าเรื่องโดยมีลำดับเหตุการณ์ตามแบบต้นฉบับทุกประการ โดยแต่ละเหตุการณ์จะค่อยๆ พัฒนาไปสู่จุดที่เป็นปมปัญหาของเรื่อง จุดตึงเครียดและการคลี่คลายตามลำดับ ยกเว้นนิทานที่ไม่มีจุดเด่นของเรื่อง หรือมีการดำเนินเรื่องในระนาบเดียวกันจะไม่ปรากฏส่วนที่เป็นจุดตึงเครียด

8.6 การจบเรื่อง

การจบเรื่องในเรื่องเล่าประสบการณ์อยู่ในส่วนท้ายสุดของเรื่องเล่า ทำหน้าที่ในการบอกผู้ฟังว่าเรื่องเล่าได้จบลงแล้ว วิธีการที่ผู้เล่ามักจะเป็นการแสดงทัศนคติต่อเรื่องราวที่เล่ามาทั้งหมดว่าผู้เล่ารู้สึกอย่างไร ได้สิ่งใดจากประสบการณ์ที่ได้เล่าไป ชักชวนให้ผู้ฟังไปตามสถานที่ที่ผู้เล่าเคยไป รวมถึงให้ข้อคิดแก่ผู้ฟัง การเลือกใช้วิธีใดนั้นก็แตกต่างกันไปในผู้เล่าแต่ละคน

ในเรื่องเล่าประวัติส่วนตัวนั้น การจบถือเป็นส่วนสุดท้ายของเรื่องเล่า ส่วนใหญ่ผู้เล่าจะใช้วิธีบอกกับผู้ฟังโดยตรงว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติของตนได้จบลง หรือใช้วิธีกล่าวย้อนไปถึงเรื่องราวทั้งหมด

การจบเรื่องในเรื่องเล่าภาพยนตร์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือการจบที่อยู่ภายในเรื่อง คือหลังจากการคลี่คลายเรื่องแล้วเรื่องราวจบลงอย่างไร โดยจะจบเหมือนกับบทภาพยนตร์ และการจบที่อยู่ภายนอกเรื่อง คือผู้เล่าจะเป็นคนจบเรื่องเองโดยบอกผู้ฟังว่าเรื่องเล่าได้จบลงแล้ว โดยในเรื่องเล่าภาพยนตร์ทุกเรื่องจะต้องจบด้วยการจบแบบที่หนึ่งและมีการจบแบบที่สองตามมา

การจบเรื่องในเรื่องเล่านิทานเหมือนกับเรื่องเล่าภาพยนตร์ โดยการจบเรื่องจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือการจบที่อยู่ภายในเรื่อง คือหลังจากการคลี่คลายเรื่องแล้วเรื่องราวจบลงอย่างไร และการจบที่อยู่ภายนอกเรื่อง คือผู้เล่าบอกกับผู้ฟังว่าเรื่องเล่าได้จบลงแล้ว โดยมักจะบอกว่านิทานเรื่องนี้ให้คิดหรือข้อคิดใดแก่ผู้ฟัง หรือบอกตรงๆว่าเรื่องราวได้จบลงโดยแทรกทัศนะขึ้นมา

การเปรียบเทียบเรื่องเล่าทั้ง 4 ประเภทสามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 8.1 เปรียบเทียบความแตกต่างขององค์ประกอบโครงเรื่องเล่าทั้ง 4 ประเภท

โครงเรื่อง	เรื่องเล่าที่มาจากประสบการณ์ตรง		เรื่องเล่าที่มาจากประสบการณ์ช้อม	
	เรื่องเล่าประสบการณ์	เรื่องเล่าประวัติส่วนตัว	เรื่องเล่าภาพยนตร์	เรื่องเล่านิทาน
1. การเกริ่นนำ	แนะนำตัวเองพร้อมทั้งกล่าวทักทายผู้ฟังบอกผู้ฟังว่าเรื่องที่จะเล่าเกี่ยวกับเรื่องใด	แนะนำตัวเองพร้อมกันให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง การศึกษา และบุคคลในครอบครัว	แนะนำผู้ฟังถึงภาพยนตร์รวมไปถึงตัวละครที่จะนำมาเล่า และ แสดงทัศนคติเพื่อดึงดูดให้ผู้ฟังสนใจ การเล่าเรื่องของตน	แนะนำนิทานที่กำลังจะเล่า ตัวละครในเรื่อง รวมถึงการใช้ทัศนคติดึงดูดให้ผู้ฟังสนใจที่จะติดตามฟัง มักจะนำผู้ฟังเข้าสู่โลกนิทานด้วยรูปภาพ กาดครั้งหนึ่งนานมาแล้ว
2. การนำเสนอบริบทตัวละคร เวลา และสถานที่				
2.1 ตัวละคร	ตัวละครเป็นรายละเอียดที่ถูกต้องมาเสริมเรื่องตามเหตุการณ์		ตัวละครเป็นสิ่งสำคัญทำหน้าที่ในการดำเนินเรื่อง	
	ตัวละครจะปรากฏภายใต้เหตุการณ์ที่จำเป็นเท่านั้น และมักจะปรากฏน้อยในเรื่องเล่าประสบการณ์	ตัวละครที่ถูกกล่าวถึงทำหน้าที่เพียงเสริมรายละเอียดของเรื่องเล่า มักจะถูกกล่าวถึงเพียงครั้งเดียวในส่วนของ การเกริ่นนำ	ตัวละครเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเรื่องเล่าภาพยนตร์และนิทานที่ไม่สามารถละเลยได้ โดยเฉพาะตัวละครหลัก เช่น พระเอก นางเอก ตัวร้าย ทำให้เรื่องเล่าดำเนินไป มักจะมีหลายตัวละครในแต่ละเรื่อง	
2.2 เวลาและสถานที่	มีความสำคัญในการดำเนินเรื่อง เดินเรื่องตามลำดับเวลา	ปรากฏน้อยอาจมีเพียง 1 สถานที่ต่อเรื่อง เดินเรื่องตามลำดับเวลา	สถานที่ทำหน้าที่เป็นฉากของเหตุการณ์ ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาตามต้นฉบับ	
	สถานที่จะทำหน้าที่ในการเชื่อมส่วนต่างๆในเรื่องเช่น เกาะปินัง -> มาเลเซีย ทำให้เรื่องเล่าประสบการณ์มีความต่อเนื่องในการดำเนินเรื่อง ซึ่งเป็นไปตามลำดับของเวลา เรื่องเล่าประวัติอาจจะปรากฏสถานที่เพียง 1-2 ที่เท่าคือ บ้าน และโรงเรียน เพราะเรื่องราวเป็นการบรรยายเกี่ยวกับตัวผู้เล่าเท่านั้น ซึ่งถูกแบ่งออกเป็นหัวข้อ		สถานที่จะปรากฏในเรื่องเล่าภาพยนตร์ และนิทานต่อเมื่อสถานที่นั้นมีเหตุการณ์สำคัญของเรื่องเกิดขึ้น บางเรื่องสถานที่ 1 แห่งอาจจะ เป็นฉากของเหตุการณ์ทั้งหมด เช่น เรื่อง กระทอมในป่าใหญ่ เรื่องจะดำเนินไปตามลำดับเวลา	

ตาราง 8.1 เปรียบเทียบความแตกต่างขององค์ประกอบโครงเรื่องเล่าทั้ง 4 ประเภท

โครงเรื่อง	เรื่องเล่าประสบการณ์ตรง		เรื่องเล่าประสบการณ์ซ้อม	
	เรื่องเล่าประสบการณ์	เรื่องเล่าประวัติ	เรื่องเล่าภาพยนตร์	เรื่องเล่านิทาน
3. เหตุการณ์และการดำเนินเรื่อง	ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาและสถานที่	ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาและหัวข้อย่อย	ดำเนินเรื่องตามลำดับของเหตุการณ์	
	ผู้เล่าจะดำเนินเรื่องตามลำดับของสถานที่หรือเหตุการณ์ หรือทั้งมีทั้งคนอธิบายสถานที่แทรกขึ้นเป็นช่วงๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของเรื่องเล่าว่าเป็นประสบการณ์ประเภทใด กรณีของอุบัติเหตุจะเป็นการเดินทางตามเหตุการณ์	การดำเนินเรื่องประวัติจะมี 2 ลักษณะคือผู้เล่าจะดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และการเดินเรื่องแบบแบ่งออกเป็นหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้เล่าเช่น การศึกษา แผนการในอนาคต เป็นต้น โดยอาจปรากฏการเดินทางเรื่องทั้ง 2 ลักษณะในเรื่องเล่าหนึ่งเรื่อง	เรื่องเล่าภาพยนตร์และนิทานจะมีการดำเนินเรื่องที่เหมือนกันคือ เรื่องราวจะดำเนินภายใต้การพัฒนาตามลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงของเรื่องเหตุการณ์จะปรากฏอย่างมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร และสถานที่ การพัฒนาเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ก็จะนำไปสู่ปมปัญหา จุดตึงเครียด และการคลี่คลายเรื่องตามลำดับ	
4. การแสดงทัศนะ	ทัศนะเป็นสิ่งสำคัญใช้บอกถึงความรู้สึกต่อสถานที่ ตัวละคร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น		ทัศนะปรากฏเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องและตัวละคร	ทัศนะปรากฏเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อตัวละคร
	ทัศนะจะปรากฏมากในเรื่องเล่าประสบการณ์และเรื่องเล่าประวัติเนื่องจากเรื่องราวส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เล่า ทัศนะจะบอกเล่าความรู้สึก ความเห็นต่างๆ ถือเป็นเนื้อหาของเรื่องเล่าทั้ง 2 ใช้บรรยายทั้งสถานที่ ตัวละคร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น		ผู้เล่าจะแสดงทัศนะส่วนใหญ่ในการแสดงความไม่แน่ใจต่อเรื่องที่ตนกำลังเล่าเช่น อะไรแบบนี้ ประมาณนั้น และทัศนะเกี่ยวกับความรู้สึกของตนต่อตัวละคร	ผู้เล่าจะมีการแสดงทัศนะต่อตัวละครแฝงไว้ระหว่างการเล่าเรื่องเช่น แม่มีค แต่ถือว่าพบได้น้อยมากถ้าเทียบกับเรื่องเล่าภาพยนตร์ นอกจากนี้ทัศนะของนิทานยังยากที่จะวิเคราะห์และอธิบายเนื่องจากไม่ทราบที่มาที่ชัดเจน
5. การคลี่คลาย	พบในเรื่องเล่าประสบการณ์อุบัติเหตุ	เรื่องเล่าประวัติส่วนใหญ่จะไม่ปรากฏปมปัญหา จุดตึงเครียด และการคลี่คลาย แต่อาจสามารถพบได้บ้าง โดยพบเพียง 1 เรื่องจากทั้งหมด 20 เรื่อง	พบปมปัญหา จุดตึงเครียด และการคลี่คลาย ในเรื่องเล่าภาพยนตร์และนิทานเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นนิทานเรื่องต้นแอปเปิ้ล	
	เรื่องเล่าจะพัฒนาตามเหตุการณ์ไปสู่ปมปัญหา จุดตึงเครียด และการคลี่คลาย			
6. การจบเรื่อง	จบเรื่องด้วยกลวิธีต่างๆ			
	ผู้เล่าจะใช้กลวิธีต่างๆในการจบเรื่องเช่น บอกตรงๆว่าเรื่องเล่าจบลง จบด้วยการขอบคุณ สวัสดิ์ และให้ข้อคิดต่างๆ		การจบเรื่องในเรื่องเล่าภาพยนตร์และนิทานก็มีวิธีที่เหมือนกับเรื่องเล่าประสบการณ์ตรง ต่างตรงที่เรื่องเล่าภาพยนตร์และนิทาน มีการจบ 2 แบบคือ จบในเรื่อง และภายนอกเรื่อง ซึ่งการจบของนิทานมักจะบอกถึงคติเตือนใจ	